

Mothers in Business MiB ry

PERHEVAPAAMALLI

Tässä yhteenvedossa on kerrottu Mothers in Business MiB ry:n 9+9-perhevapaamallin lähtökohdista sekä avattu mallin keskeisiä kohtia. MiBin perhevapaamalli on julkaistu 26.9.2017.

*Lisätiedot: MiB ry:n edunvalvonnan ohjelmapäällikkö **Kristiina Paavola**
paavola.kristiina@gmail.com ja 0456506936*

Mothers in Business MiB ry on urasuuntautuneiden ja korkeasti koulutettujen äitien verkosto. Yhdistys tukee jäseniään työn ja perheen yhteensovittamisessa, tarjoaa mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen, verkostoitumiseen ja uralla etenemiseen, sekä edistää äitien asemaa ja perhemyönteisyyttä työelämässä ja yhteiskunnassa.

MiB haluaa olla mukana edistämässä yhteiskuntaa suuntaan, jossa vanhemmilla on tasa-arvoiset mahdollisuudet toteuttaa itseään ja antaa osaamistaan työelämässä. Näitä tavoitteita varten tarvitaan uudenlaista perhepolitiikkaa ja laadukkaita päivähoitopalveluita, sekä työn ja perheen sujuvaa yhteensovittamista aidosti tukevia työelämän järjestelyjä ja käytäntöjä.

1.MIBIN PERHEVAPAAMALLI PÄHKINÄNKUORESSA

MiBin mallissa ansiosidonnaiset perhevapaat jakautuvat tasan, kummallekin vanhemmalle 9kk oma kiintiö, jota ei voi luovuttaa toiselle vanhemmalle. Lasten kotihoidon tukea ei ole, mutta oikeus hoitovapaaseen säilyy ennallaan. Äidille on erikseen oma 2 vkon raskausvapaa. Korvaustaso on kummallakin vanhemmalla sama. Ensimmäiset 4 kk 90 % korvaustasolla ja seuraavat 5 kk 70 % korvaustasolla. Lapsi on noin 1,5 vuoden ikäinen kun ansiosidonnaiset vapaat päättyvät, mikäli ne pidetään kokopäiväisinä ja kaikilta osin. Kaikki vapaat tulee pitää ennen lapsen 3-vuotispäivää. Lisäksi perheystävälliset käytännöt tulee kirjata työpaikkojen tasa-arvo-ohjelmaan. Samoin uudistuksen yhteydessä tulee lisätä resursseja varhaiskasvatukseen, ja etenkin pienten lasten hoidon osalta. Järjestelmän rahoitus säilyy ennallaan: työnantajat 68 %, työntekijät 27 % ja valtio 5 %.

2.OHJAAVAT ARVOT MALLIN TAKANA

Mallia ohjaavat periaatteet perustuvat yhdistyksen toimintaperiaatteisiin ja hyväksytyihin näkemyksiin, ohjelmiin, kyselyihin ja kannanottoihin. Näissä tulevat keskeisimpänä esiin sukupuolten tasa-arvo niin työelämässä kuin vanhemmuudessa. Nämä eivät ole toisistaan irrallisia asioita. Viesti lisätä isille suunnattuja vapaita on selkeä. Lisäksi mallia on yksinkertaistettava ja joustavoitettava. Samaa aikaan tulee myös kehittää varhaiskasvatuksen laatua ja tuoda perheystävällisiä käytäntöjä lakisääteisesti työpaikkojen arkeen. Näiden näkemysten kautta on rakennettu myös MiB ry:n malli. Tasa-arvon merkitys ja viesti on mallissa alleviivattu. Useimmat perhevapaamallit, joissa isien kiintiöitä kasvatetaan tasamallein (Akavan ja Thl:n 6+6+6, SAK:n malli) tähtäävät joka tapauksessa

lopullisessa tarkoituksessaan myös yhteisesti jaettavan kiintiön käyttämiseen tasan. MiBin mallissa siis hypättiin tämän välivaiheen yli.

3.PERHEVAPAAUUDISTUKSELLE ANNETUT LÄHTÖKOHDAT

MiB ry:n malli on toteutettu niissä raameissa, mitä uudistukselle on politiikkaohjeissa annettu:

- Työelämän ja vanhemmuuden tasa-arvoa lisätään
- Tukijärjestelmää yksinkertaistetaan ja kehitetään nykyisestä
- Mahdollisuus hoitaa lasta kotona 3-vuotiaaksi säilytetään
- Edistetään keinoja ja joustavoitetaan paluuta perhevapailta työelämään
- Viedään perheystävällisiä toimintamalleja työpaikoille
- Lisätään varhaiskasvatukseen osallistumista
- Uudistus toteutetaan julkisen talouden raamien puitteissa (=kustannusneutraali)
- Uudistuksella tulee olla työllisyyttä lisääviä vaikutuksia.

4.NYKYISEN PERHEVAPAAAMALLIN JA MIBIN MALLIN VERTAILU

Oheisessa taulukossa on verrattu perhevapaajärjestelmän nykytilaa ja MiBin mallia keskenään.

ERITTELY	NYKYMALLI	MIB
Ansiosidonnaisen vapaan kesto kokopäiväisenä	12,7 kk	18,5 kk
Äidille	4,2 kk	2 vk synnytysvapaa 9 kk äitiysvapaa
Isälle	2,2 kk	9 kk isyysvapaa
Yhteinen jaettavissa oleva vapaa	6,3 kk	0 kk
Yhtäaikaa voi pitää	3 viikkoa	9 kk
Lapsen ikä ansiosidonnaisten päätyessä (kokopäiväisesti+eri aikaa +kaikki vapaat pidettynä)	11,5 kk	18 kk
Vapaat käytettävä kunnes lapsi	äiti 4 kk, isä 2 v., vanhempainvapaa 9 kk	36 kk = 3 v.
Korvaustaso	äiti 90 % 2,3 kk ja 70 % 1,9 kk isä 70 % 2,2 kk jaettava osuus 70 % 6,3 kk	äiti 90 % 4 kk ja 70 % 5 kk isä 90 % 4 kk ja 70 % 5 kk äidin synnytysvapaa 90 %
Joustavuus	Vanhempainvapaan 6 kk voi käyttää osa-aikaisesti, mutta molempien vanhempien	Vapaita (pl. synnytysvapaa) voi käyttää osa-aikaisesti ja jaksoissa puolisoista

	yhtaikaa	riippumatta
Kotihoito ja kotihoidon etuus	Hoitovapaa 3 v. ikään 24-26 kk Kotihoidontuki 338,34 e/kk mahdollinen sisarkorotus mahdollinen hoitolisä	Hoitovapaa 3 v. ikään 18 kk ei etuutta
Äitien paluukorvaus	2500 e työnantajalle	ei ole
Järjestelmän rahoitus	Työnantajamaksut 68 %, työntekijämaksut 27 % ja valtio 5 %	sama
Kustannukset päivärahat	1043,4 milj e (2015)*	n. 1591 milj e** (arvio)
Kustannukset paluuraha	50 milj e (arvio)	0
Kustannukset hoitotuet	371,3 milj e(2014)*	0
kuntakohtaiset lisät	92,0 milj e (2014)*	0
Kokonaiskulut	n. 1556,7 milj e (arvio)	n. 1591 milj e** (arvio)

*Lähde Tilastokeskus. **MiBin mallia koskevat laskelmat on esitetty jäljempänä

5.KESKEISET MIBIN MALLIN PERUSTELUT

Kannanottona vanhemmuuden jakaminen

- Tutkimusten mukaan mitä suurempi on naisten ja miesten ero sukupuolirooleja koskevissa asenteissa siten, että naiset kannattavat miehiä enemmän tasa-arvoista työnjakoa, sitä nopeampaa on perhepolitiikan muutos tasa-arvoisempaan suuntaan. Suomessa ero on suuri. Haluamme tuoda omalta osalta esiin tasa-arvon kannatusta.
- Tutkitusti sellainen yhteiskunta, jossa niin naiset kuin miehet kantavat vastuun hoivasta, on oikeudenmukaisempi, toimivampi ja onnellisempi. Perhevapaat ovat juuri tätä ydintä.
- Hoivaoikeudet ovat kehittyneet epätasaisesti. Kannanotto 9+9-mallilla tasaa myös isien oikeuksia vanhemmuuteen.
- Pohjoismainen tasa-arvo- ja perhepolitiikka on pyrkinyt kahden elättäjän ja kahden hoivaajan perhemalliin, jossa puolisoitten roolit ja tehtävät ovat samankaltaiset. Myös politiikan tulee tuottaa sellaisia järjestelmiä jotka vastaavat perhemallia.
- Sukupuolten tasa-arvo rajataan julkiseen elämänpiiriin kuuluvaksi asiaksi, mutta hoiva ja perhe ovat tasa-arvokysymysten ydinaluetta, tästä syystä politiikassa tulee tehdä päätöksiä myös koskien hoivaa. Ja on tehtykin koskien äitily- ja isyysvapaita.
- Isän toissijaista roolia vanhempana ei tule edesauttaa kiintiömällä isien vapaita äitien vapaita lyhyemmiksi.
- Lapsilla on myös oikeus saada hoivaa molemmilta vanhemmilta tasavertaisesti.

9+9

- Perhevapaiden jakamisen taustalla on vallitsevia arvoja ja asenteita. Ne sekä ohjaavat poliittista päätöksentekoa, että muokkautuvat. Vaikutussuhde ei ole pelkästään kaksisuuntainen vaan dynaaminen kehä, jossa sukupuolten tasa-arvon toteutuminen riippuu asenteista.
- 9 kk jakso mahdollistaa imetyssuositusten noudattamiseen: täysimetys 6 kk ja 12 kk osittainen. (Suomessa täysimetys kestää keskimäärin 1,4 kk. Täysimetettyjä 6 kk ikäisiä vauvoja on vain noin 1 %. 6 kk ikäisistä vauvoista noin 40 % ei imetetä lainkaan ja 60 % osittain imetyksellä. Lähde THL)
- Pohjoismaisessa vertailussa 18,5 kk ansiosidonnainen vapaa on poikkeuksellisen pitkä. Esim. Islannissa kaikki perhevapaat kestävät yhteensä 9 kk (3+3+3). Ansiosidonnainen vapaa MiBin mallissa pitenee.
- Suomessa lapsi aloittaa päivähoiton keskimäärin juuri puolitoistavuotiaana ja etenkin korkeasti koulutetut äidit palaavat tällöin työelämään. Malli on nimenomaan korkeakoulutettujen kanta.
- 9+9-malli on sama kuin 6+6+6 malli tai 5+5+5 malli, mutta siinä myös ei kiintiöitytetty jaettava vapaa on jo jaettu, mitä lopulta jokainen em. malli hiljaa tavoittelee. Mallimme perustuu tavoitetilään tai ihannetilään.

Tasajako mallina

- Mallin tarkoituksena on tasa-arvo. Tällöin mikään muu esitys ei ole mahdollinen.
- Tarkoitus on tasa-arvoisuus etuuksien määrässä, tasossa ja hoivan jaossa.
- Jokainen isien oikeuksia parantanut perhevapaaudistus on lisännyt isien vapaiden käyttöä. Isille kiintiöidyt vapaat ovat hyväksi todettu keino ohjata myös asenteita.
- Suomi on pohjoismaisena hyvinvointivaltiona omaksunut tasa-arvon tavoitteen osaksi päätöksentekoa.
- Naisten katsotaan kykenevän osallistumaan palkkatyöhön siinä missä miehetkin ja toisaalta miesten oletetaan ottavan osaa kodin töihin ja lasten hoitoon.
- Suomessa perhevapaiden jakamista tasan äidin ja isän kesken voi olla asennetutkimusten valossa vaikeaa, mutta tämä 9+9 malli tuottaa ja ohjaa tapaa tasa-arvon näkökulmasta. Se sallii myös poikkeuksen, jos äiti päätyy jäämään hoitamaan lasta 3-vuotispäivään.
- Vanhempainvapaa, lasten kotihoidon tuki, omaishoidon tuki ja muut muodollisesti sukupuolineutraalit hoivaetuedet, etenkin kh-tuki, päätyvät naisten käyttämiksi, siksi mallissa on kiintiöt molemmille, eikä jaettavaa osuutta.

Tasa-arvo työelämässä

- Perhevapaiden aiheuttamat riskit työuralle ja palkkakehitykselle kohdistuvat pääosin naisiin, koska poissaolot perhevapaasyistä kohdistuvat eritoten naisiin.
- Perhevapaiden kustannukset kohdistuvat naisvaltaisille aloille ja vaikuttavat siten alojen palkanmaksuvaraan.
- Työpaikoilla ainoastaan isille korvamerkittyjen vapaiden katsotaan kuuluvan isille.
- Pidemmällä kiintiöllä molempien vanhempien poissaolo vaatii sijaisjärjestelyjä, mikä myös edesauttaa isien jäämistä kotiin, koska työt eivät kasaudu (kuten lyhyissä vapaissa).
- Tällä hetkellä määräaikaiset työsuhteet ja sijaisuudet keskittyvät naisvaltaisille aloille ja naisten työsuhteisiin, koska isien pitämät perhevapaat ovat lyhyitä (n. 1kk). Tasa-arvoisessa mallissa sijaisjärjestelyt jakautuvat tasaisemmin.
- Kun jaettavissa oleva vapaa mielletään äidin vapaaksi, ei isän ole helppo ottaa puheeksi jäämistä jaettavissa olevalle vanhempainvapaalle, eikä hän välttämättä itseään miellä tätä vapaan osaa myös itselleen kuuluvaksi vapaa-aiheeksi.

Ei enää kotihoidontukea

- Mallissa ei puututa työsopimuksen alaiseen hoitovapaaseen. Halutessaan lasta saa jäädä hoitamaan kotiin 3-vuotispäivään.
- Kotihoidontukea käyttävät pääosin vain äidit, joten pitkät hoitovapaat heikentävät naisten työllisyyttä, ura- ja palkkakehitystä ja lopulta myös tulevaa eläkettä. Emme halua suosia järjestelyjä jotka johtavat tai edesauttavat naisen heikompaa työmarkkina-asemaa.
- Ilman puuttumista lasten kotihoidontukeen emme voi lisätä tasa-arvoa
- Nykyinen järjestely on kansainvälisesti jo täysin poikkeuksellinen.
- Lasten kotihoidon tuki instituutiona ohjaa toimintaa.
- Kotihoidontuen poistamisen taustalla on myös ajatus, että miksi ylläpidetään ja tuetaan järjestelmää joka kannustaa työikäistä väestöä pitkiin aikoihin pois työmarkkinoilta, kun poliittinen tahtotila on toiseen suuntaan.
- Tilastot kertovat, että vanhempien jaettavissa olevan vapaan käyttävät äidit lähes sataprosenttisesti. Perheiden ”vapaa valinta” ja sillä perusteltu pitkä jaettavissa oleva vanhempainvapaajakso ylläpitää perinteistä sukupuolten välistä työnjakoa, jossa hoiva on äidin työtä. Miksi siis ei luopua koko yhteisjaksosta näennäisenä valinnanvapautena.
- Kotihoidontuen suosio on laskussa. Vain 14 % äideistä käyttävät kht-jakson loppuun ja määrä on vähenemässä koko ajan.
- Suomea on muistutettu kv-tasolla liian ”anteliaista” perhevapaista. Erityisesti kht-järjestelmää on moitittu.
- Lasten kotihoidontuki on etuutena niin matala, ettei se turvaa perheen toimeentuloa, vaan enemmän lisää lapsiperheköyhyyttä ja turvautumista viimesijaisiin sosiaaliturvaetuuksiin.

2 -viikon synnytysvapaa

- Äidin 2 vk synnytysvapaan voi aloittaa 2 vk ennen laskettua aikaa.
- Tämä noudattaa eu-raskaussuojelu-direktiiviä.
- Halutessaan äiti voi aloittaa oman kiintiönsä 9 kk jaksosta myös 2 vkoa aiemmin. Näin ollen perhevapaille voi jäädä myös 4 viikkoa ennen laskettua aikaa. 9 kk jaksoa voi myös hyödyntää osa-aikaisesti, jolloin esim. työskentelemällä 2 viikkoa puolipäiväisesti 9 kk etuutta kuluu ainoastaan viikko.
- Tarvittaessa on mahdollisuus hakea sairauslomaa aiemmin. Tässä tulisi myös huomioida osasairauspäivärahan käyttömahdollisuudet paremmin.
- Raskauden aiheuttamasta työkyvyttömyydestä ei koidu työnantajalle omavastuu-aikaa, vaan korvaukset voi hakea koko työkyvyttömyysajalta kelasta. Tämä tulee tehdä erillisenä muutoksena sairausvakuutukseen.

Lisääntyneet joustot

- Nykyinen perhevapaamalli on vanhanaikainen, eikä vastaa muutoksia muualla yhteiskunnassa ja työelämässä.
- Myös työelämässä on aivan eri tavoilla mahdollisuuksia joustavaan työskentelyyn, kuin siinä maailmassa, johon perhevapaajärjestelmä on luotu
- Osittainen hoitovapaa tulee jatkossa taata kaikille ilman aiempaa työssäoloehto (6kk/12kk).
- Osittainen vanhempainvapaa ei saa olla ehdollinen toisen vanhemman osittaisesta vapaasta (nykyjärjestelmässä käyttöaste on 0,1 % perheistä).
- Pirstaloitunut työelämä ja projektityö edellyttävät joustoja järjestelmään, mutta myös tarjoaa vetoapua perhevapailta siirtyä joustavammin työelämään.
- Perhevapaiden on-off ajattelusta ja mallista on päästävä eroon. Naiset itse myös haluavat sitä.

Varhaiskasvatus

- Varhaiskasvatukseen etenkin pienten alle 3 v. lasten osalta on lisättävä resursseja. Suurin syy, miksi lapsia hoidetaan kotona 2-vuotiaina, on epäily hoidon laadusta.
- Malli ei toimi, mikäli vanhempia epäilyttää hoidon laatu.
- Uudistus tulee tehdä yhteistyössä varhaiskasvatustalon suhteen.
- Pienten lasten kohdalla tulee keskittyä pienempien hoitoyksiköiden perustamiseen. Myös laadukkaan perhepäivähoidon mahdollisuuksia on pyrittävä lisäämään.
- Varhaiskasvatuksen henkilökuntaa tulee kuunnella, ja palkkaus tulee vastata työn vaatimuksia, jotta työ on mielekästä ja sitouttaa henkilökuntaa.

Etuuden taso

- Etuus maksetaan kummallekin vanhemmalle saman suuruisena prosenttiosuutena edeltävistä tuloista.
- Ensimmäinen 4 kk 90 % tuloista ja seuraavat 5 kk 70 % tuloista.
- Mikäli isät tulevat (nykyisen mukaan) käyttämään esim. vain puolet omasta kiintiöstään,
- tämä takaa kuitenkin perheen toimeentulon, koska ensimmäisen 4 kk ajan tulotaso pysyy ansiosidonnaisen turvan kautta korkeampana (90% korvaus).
- Työehtosopimusten 3 kk palkalliseen äitiyslomaan emme ota kantaa.
- Äitien työnantajille ei enää erikseen makseta 2500 e perhevapaalle jäävän äidin kertakorvausta, koska vapaat kohdistuvat molemmille vanhemmille.
- Ansiosidonnaisuudessa säilyy nykyinen tulosidonnainen laskentakaava-malli.

6.MALLIN ERITYISKYSYMYKSIÄ

Alla on avattu tyypillisimpiä mallia ja yleensä perhevapaista nousevia erityiskysymyksiä mibin mallin kautta.

Sisarkorotus

- Kotihoidon tuki sisarkorotuksineen mahdollistaa myös sitä vanhempien sisarusten hoitamisen kotona. Tämä on yksi syy sille, että Suomessa sekä alle että yli 3-vuotiaat lapset osallistuvat varhaiskasvatukseen harvemmin kuin muissa Pohjoismaissa.
- Uudistuksen tarkoituksena on lisätä vanhempien lasten osallistumista varhaiskasvatukseen

Vapaat käytettävä ennen kolmivuotispäivää

- Varhaiskasvatuksen merkitys alkaa korostua ikävuosien mukaan. 3-vuotiaat hyötyvät jo varhaiskasvatuksesta. Alle 3-vuotiaiden päivähoitossa korostuu enemmän hoivan osuus.
- Mahdollisuus perhevapaiden säästämiseen myöhempisiin vaiheisiin, vaatisi isompaa kiintiötä. Tätä ei ole myös nähty tärkeäksi MiBin kyselyissä.
- Perhevapaat nojautuvat (ainakin nyt vielä) järjestelmään pienten lasten hoidon järjestämiseksi.

Yksittäiset päivät

- Pääajatuksena on nykyisen on-off mallin purkaminen sekä samalla mallin joustavoittaminen. Yksittäisillä hoitopäivillä annetaan mahdollisuus pitää yllä ammattitaitoa perhevapaiden aikana.
- Mahdollisuus yksittäisiin hoitopäiviin on myös työnantajien etu vaikeasti sijaistettavissa tehtävissä.

Jaksot

- MiBin mallissa tuetaan töihin paluun kokeilemista. Tämä edellyttää mahdollisuutta pitää yksittäisiä perhevapaajaksoja.
- Työt ovat hyvin erilaisia. Tämä malli antaa joustoja ja huomioi erilaiset työt ja tilanteet.
- Mallissa ei lyödä lukkoon etukäteen, miten vapaat tulee pitää.

Vapaat käytettävissä yhtä aikaa

- Mallissa lisätään perheiden valinnanvapautta käyttää vapaita haluaminaan ajankohtina.
- Mallissa poistetaan järjestelmän joustamattomuutta.
- Lisätään mahdollisuutta hoitaa vauvaa pidempään yhdessä.
- Yhdessä hoitamisella on vaikutus myös perheen yhteisöllisyyden lisääntymiseen.

Ansiosidonnaisuus

- Malli mukailee nykymallia. 4 kk 90 % ja tämän jälkeen 5 kk 70 %.
- On ensisijaisen tärkeää, että molemmilla vanhemmilla yhtäläinen etuuden taso
- Ylimääräinen etuus kuitenkin luonnollisesti äidin 2 vk synnytysvapaa 90 %-tasolla.
- Mikäli palkkatuloja ei ole, niin tasona nykyinen minimiäitiyspäiväraha.
- Noudatetaan nykyistä porrastettua ansiosidonnaisuuden mallia.

Kokouspalkkiot ja luottamustoimet

- Mallissa sivutoimiset palkkiot eivät vaikuta etuuden tasoon ja päivien kulumiseen.
- Osallistuminen yhteisten asioiden hoitoon tulee olla aina luonteeltaan kannustavaa.
- Selkeästi sivutoimiset palkkiot eivät ole rinnastettavissa päivätyöhön.

2500 e äitien perhevapaakorvaus jää pois

- Ei ole enää tarpeen, koska hoitovastuu jaetaan tasan ja kulut jakaantuvat tasan.
- Mikäli kuluja halutaan tasata työnantajille, niin perheellisten työntekijöiden työnantajille tulee maksaa sama etuus sukupuolesta riippumatta, mikäli kiintiöt käytetään.

Etuus 5-päiväisenä

- Tämä mallin korvaustason ja pituuden kuluja kompensoimaan.
- 6-päiväinen työviikko on vanhanaikainen eikä enää perusteltu.
- Etuuden maksaminen 6-päiväisenä on myös asettanut sellaiset työntekijäryhmät erilaiseen asemaan, jotka ovat voineet työskennellä perhevapaiden aikana sunnuntaisin.
- Myös muuta sosiaaliturvaa tulee kehittää yhdenmukaiseksi.

Yksinhuoltajat

- Vanhempainrahaan olisivat oikeutettuja myös isät, jotka eivät asu lapsen äidin kanssa.
- Mikäli isää ei ole, yksinhuoltajaäiti tai hänen perheenjäsenensä voisi käyttää kaikki etuuspäivät.
- Vanhempainrahan etuuspäiviä voisi siirtää myös lähi- tai etävanhemman puolisolle.

Sateenkaariperheet

- Sateenkaariperheissa etuudet voidaan jakaa 50/50 kuten molempien vanhempien kesken.

Työtön vanhempi

- Työtön vanhempi voi nostaa työttömyyspäivärahaa, opiskella opintotuella jne toisen vanhempainvapaajakson aikana.
- Työllistymistä tulee edelleen tukea aktiivisemmin ja kehittää erillisiä malleja ja keinoja perheellisten työllistymisen edellytyksiin.

Tilapäinen hoitovapaa

- Säilytetään nykyisellään.

Yrittäjät

- Nykymallin suhteen ei muutosta.
- Yrittäjien etuus perustuu edeltävään YEL-tuloon.
- Osa-aikaisuuden parantuneet ehdot helpottaisivat myös käyttöä.

7. 9+9-MALLIN KUSTANNUKSET

Taulukossa on vertailu nykymallin ja mib-mallin kustannusrakenteesta. Kustannuslaskelmat erittäin alustavia ja kuvaavat lähinnä suuntaa antavasti tilannetta.

ERITTELY	NYT	MIB	Huom!
vanhempainrahat 2500e kertakorvaus kotihoitontuki kuntakohtaiset lisät	1043,4 milj e 50 milj e 371,3 milj e 92 milj e	1591 milj e 0 0 0	Mibin mallissa vanhempainrahat = äitiysvapaa ja isyysvapaa
Kokonaiskulut (yllä olevat yhteensä)	1556,7 milj e	1591 milj e	MiBin malli laskettu siten, että molemmat vanhemmat käyttävät kaikki heille merkityt vapaat.
Erittely tarkemmin:			
äitiysvapaat	391,4 milj e	768 milj e	1) Nyt 2 kk 90 % korvaustaso ja 2 kk 70 % 2) Mibin mallissa 4 kk 90 % ja 5 kk 70 % 3) 4 kk kulut 110 milj e/kk -16 % 4) 5 kk kulut 85 milj e /kk -16 % 5) maksu 5-päiväisenä. Kulut -16 %
isyysvapaat	120,5 milj e	823,2 milj e	1)Nyt 2,2 kk

			korvaustaso 70 % 2)Mibin mallissa 4 kk korvaustaso 90% ja 5 kk korvaustaso 70% 3) laskettu isän korvaus 15 % korkeampi palkkaeron mukaan. 4) maksu 5-päiväisenä. Kulut -16 %
vanhempainvapaat äidille maksetut	519,6 milj e	0	
vanhempainvapaat isille maksetut	11,9 milj e	0	
äitien paluukorvaus	n. 50 milj e	0	
kotihoidontuki äidit	ei eritelty	0	
kotihoidontuki isät	ei eritelty	0	
kuntalisät (kunnat)	92 milj e	0	
sisarkorotukset	ei eritelty	0	
hoitolisät	ei eritelty	0	

Laskelman perusteluita ja huomioita

Mibin mallin laskelmat ovat suuntaa-antavia ja erittäin alustavia. Voidaan kuitenkin pienellä varauksella sanoa, että se on hinnaltaan kustannusneutraali tai ei ainakaan nosta kuluja merkittävästi.

MiBin laskelmissa on pohjana äitien käyttämät perhevapaat ja niistä koituvat kustannukset. Näissä on huomioitu sekä äitiysvapaa että vanhempainvapaa. MiBin mallin mukaisesti äitiysvapaan 90% korvaus on kuitenkin pidempi nykyiseen verrattuna. Tästä johdettu alustava laskelma 4kk 90% korvauksella ja 5 kk 70 % korvauksella. Isien perhevapaakulut on MiBin mallissa on laskettu siten, että miesten palkkataso on noin 15 % korkeampi. Tätä summaa on verrattu siten, että se vastaa myös nyt maksettuja isien käyttämiä perhevapaita. Tässä on huomioitu, että perhevapaat eivät nykyisesti tule käytetyksi tasaisesti kaikissa isien tuloryhmissä. Tässä ei kuitenkaan ole huomioitu täysin yksityiskohtia, kuten esim. ylempiä tuloluokkia koskevaa leikkuria, mikä vaikuttaa isillä kokonaissummaa kuitenkin aina alentavasti.

Esimerkiksi THL:n mallissa (6+6+6), joka vastaa pituudeltaan MiBin mallia laskelmat kuluista ovat yhteensä 1197 milj eli lisäys nykyisiin menoihin on +154 milj e. Ansiosidonnaisia vapaita on molemmissa malleissa samat 18kk, mutta isän kiintiö MiBin mallissa on 3 kk pidempi. MiBin mallissa ei toisaalta ole kotihoidontukea ollenkaan, kun taas THL:n mallissa on.

MiBin malli on laskettu 5-päiväisenä, jolloin ollaan ajateltu työelämän käytäntöjä 5-päiväisenä, joka soveltuu paremmin työn ja perhevapaiden yhteensovittamiseen ja joustoihin. Tämä ei istu välttämättä muuhun sosiaaliturvaan, mutta istuu työelämän tarpeisiin, joita perhevapaat palvelee. 5-päiväisyys alentaa myös kustannuksia -16 %, mikä kompensoi ansiosidonnaisten vapaiden kokonaismäärän kasvua.

Kuntien maksamat tuet on tässä poikkeuksellisesti laskettu kustannuksiin mukaan, koska ne eivät ole irrallisia järjestelmästä. Toisaalta kuntalisien maksuun käytetty summa 92 milj euroa ei ole kokonaisuuden kannalta merkittävä.

Isät pitävät nykyisin vajaa puolet kiintiöidystä 2,2 kk osuudestaan. Vanhempainvapaita käyttää vain noin 1-3 % isistä. Mikäli isät pitäisivät MiBin mallin 9 kk osuudestaan vastaavasti puolet eli 4,5kk jakson, nousevat kustannukset vähemmän kuin laskelmissa. 90 %: sesti korvattu osuus tulee tällöin käytettyä (4kk), mutta 70% osuudesta käytetään vain 0,5 kk ja 4,5 kk tukijakso jää käyttämättä.

Äitien työnantajille maksettava perhevapaakorvaus (2500e) on laskettu siten, että sitä käyttää kolmannes äideistä noin 20 000. Tilastoja sen käytöstä ei ole saatavilla. Tällä hetkellä korvaukseen on varauduttu siten, että sitä haettaisiin 30 000 kpl vuosittain.

7. UUDISTUKSELLE ANNETTujen EHTOJEN TÄYTTYMINEN

Ohessa on käyty läpi uudistusta varten annetut raamit ja MiBin mallin vastaavuus niihin.

TYÖELÄMÄN TASA-ARVO LISÄYS

- Äitien ja naisten työmarkkina-aseman parantaminen on keskeistä mibin mallille asetetuissa tavoitteissa.

VANHEMMUUDEN TASA-ARVON LISÄYS

- Vanhemmuuden tasa-arvo on lähtökohtana ja siksi kumpikaan vanhemmista ei ole toissijainen suhteessa lapseen.
- 2 vk synnytysvapaa kuitenkin yhä erikseen.

LASTA TULEE VOIDA HOITAA 3V KOTONA

- Jätetään tähän mahdollisuus, mutta ei aktiivisesti tueta sitä.
- Poistetaan ajattelu korvauksesta olla käyttämättä palveluja.
- Mibin mallissa täysiaikaisen hoidon (18 kk) jälkeen lapsi on noin 1v 6kk, mikä on sama, kuin keskimääräinen aika hoitaa lasta kotihoidossa.

JOUSTAVAMPI TÖIHINPALUU

- Sekä osa-aikatyön että osa-aikaisen perhevapaan esteitä tulee purkaa. Nämä sisällytetty malliimme.
- Helpotetaan perhevapaiden joustavaa käyttöä puolikkaina ja yksittäisinä päivinä.

NOPEAMPI TÖIHINPALUU

- Tuetut vapaat päättyvät 18 kk ansiosidonnaisen etuuskauden jälkeen.
- Hoitovapaa jatkuu lapsen 3 v. ikään. Mutta etuudettomuus ohjaa naisia työelämään. (Nyky mallissa vapaat päättyvät 3 v. ikään ja naisten työllisyysaste on tällöin jo noussut heti naisten keskimääräiselle tasolle. Miksei aiemmin yhtä lailla.)
- Lisätään aktiivisen työvoimapolitiikan toimia perheellisiin työnhakijoihin.

PERHEYSTÄVÄLLISET KÄYTÄNNÖT TYÖPAIKOILLE

- Työn ja perheen yhteensovittamisen käytännöt tulee kirjata työpaikkojen tasa-arvosuunnitelmiin.
- Yhteiskunnan tulee tukea yrityksiä perheystävällisyyden kehittämisessä.

SUUREMPI OSALLISTUMISASTE VARHAISKASVATUKSEEN

- Lyhyempi etusaika sekä sisarkorotuksen poistaminen nostaa varhaiskasvatukseen osallistumista.
- Lisäksi tässä on sosiaalisen investoinnin idea = varhainen investointi lasten kognitiivisiin, sosiaalisiin ja emotionaalisiin kykyihin. Varhaiskasvatukseen osallistuvia olisi enemmän ne, joita varhaiskasvatus ei nyt tavoita, koska sisaret ovat kotona.

KUSTANNUSNEUTRAALI

- Työnantajien ja palkansaajien sairausvakuutusmaksut nousisivat päivärahan ansiosidonnaisen ja valtion kustannukset vähimmäispäivärahan rahoittamiseksi. Toisaalta pienenisivät kuntien kustannukset kotihoidon ja yksityisen hoidon tuessa. Työllisyyden nousun myötä verotulot ja yleensä kansantalouden kokonaispanostus nousisivat.
- 2500 e äitien työnantajille maksettavan perhevapaakorvauksen voi poistaa mallin myötä
- Mallissa etuuden maksupäivät 5 pv/vk (6-päiväistä työviikkoa ei enää ole).
- Toisaalta panostuksella perheisiin hallitus ja yhteiskunta voi todentaa, että mitä asioita pitää tärkeinä.

TYÖLLISYYTTÄ VAHVISTAVA VAIKUTUS

- Pitkään hoitovapaita käyttävät altistuvat myös lapsiperheköyhyydelle. Tässä nähdään äitien ansiotyö lääkkeenä estämään köyhyyttä.
- Perhepolitiikan tulisi ottaa huomioon työn pirstaloituminen myös positiivisessa suhteessa. Lyhyet työpätkät tulisi mahdollistaa joustavilla järjestelyillä perhevapailta käsin. Jokainen tehty työpäivä on työllisyyttä nostavaa ja ylläpitää hankittua ammattitaitoa.
- Kotihoidontuki ei voi olla olemassa vain työttömyyden hoitamisen keinona, toimet pienten lasten vanhemmille (äideille) ovat tarpeen enemmänkin aktiivisen työvoimapolitiikan kautta.